

Reformstatus – ikke så ringe endda

Fagkonsulent Hedvig Gerner Nielsen

Monsterudvalget:

GL, Rektorforeningen og Undervisningsministeriet er blevet enige om 16 forhold, hvor der skal skel forenklinger i lærernes arbejde. For fagene er især nedenstående punkter interessante:

(HGN's fremhævninger)

5. Det skal tydeliggøres, at studieplanen skal være en **kortfattet køreplan** for undervisningen.
6. Det præciseres, at undervisningsbeskrivelserne – der har afløst pensumindberetningerne – udgør bakspejlet for det enkelte undervisningsforløb og er **censors værktøj** til eksamen.
10. De faglige foreninger og aftagerne drøfter sammen med fagkonsulenterne erfaringerne med læreplaner og vejledninger og **vurderer, om der er behov for justeringer**.
11. Fagkonsulenterne gennemfører **korte evalueringer blandt censorerne** for at indhente deres vurderinger af, om de centrale mål med reformen i de enkelte fag er nået.
12. Der udarbejdes **pixiudgaver** af vejledninger til de enkelte fag for et hurtigt **overblik**.

Flere hold, flere elever – lidt statistik fra jan. 2007

Af skolernes indberetning pr. 15.1.2007 fremgår det – med forbehold for at jeg har talt rigtigt¹ - at 88 institutioner (stx, stx/hf og VUC) udbyder dramatik som kunstnerisk/musisk-kreativt fag og valgfag, mens 28 skoler udbyder studieretninger med dramatik. Det drejer sig primært om kunstneriske (mu/ma/dr) eller sproglige (En/mu/dr; En/dr/sa) studieretninger. Det er dog ikke alle institutioner der har indberettet pr. 15.1.2007, så tallene er formentlig større end her angivet. Der er typisk flere hold på de skoler der udbyder faget. Således undervises der i skoleåret 2006/2007 på ca. 240 hold – heraf flere der er sammensat af hf-kursister og stx-elever.

Tallene viser at vi har fået flere hold (og mange flere elever) på omtrent samme antal skoler som før reformen. Og lidt flere hold end sidste år. Det er et udtryk for at faget og dets læreplaner fungerer i de nye uddannelser – især på grund af en enorm implementeringsindsats fra dramatiklærerne. Det fører imidlertid flere steder til logistiske udfordringer både når det gælder skemalægning, lokalefordeling, afvikling af projekterne og afholdelse af eksamen.

Verden af i går

Med udgangen af dette skoleår siger vi farvel til dramatik på mellemniveau i stx. Sidste år var det slut med valgfaget i hf. Begge var på C-niveau, men med et større antal lektioner end de nuværende C-niveauer og

¹ Det foregår på skærmen, da der er tale om flere hundrede sider som jeg ikke vil belaste miljøet med at printe ud.

med en anden rekrutteringspraksis, idet vi som valgfag var så privilegerede at stort set alle elever/kursister brændte for drama og teater. De foreslog selv teaterure, de lavede mindst 2 projekter, holdene var som regel af en sådan størrelse at man i den enkelte lektion kunne komme rundt om praksis og den relevante teori og alle elever kunne få en kommentar til deres egen praksis. I projektfasen var antallet af grupper overskueligt og forevisning af elevforestillinger for et indbudt publikum kunne foregå fra kl. 19-21,30, rapporterne lærte eleverne at reflektere over deres praktiske arbejde og med centrale begreber, lærerne fik en centralt fastsat retterreduktion for at kommentere og vurdere rapporterne, i hf skrev kursisterne større skriftlige opgaver og fik pæne karakterer...og sådan kunne jeg blive ved, for dramatik på det gamle C-niveau har i perioden fra 1988-2007 været en succes – i hvert fald efter at lærere og elever havde vænnet sig til at der skulle være en skriftlig dimension (rapporter) i faget. At den kritik hørte op efter 1-2 år kan måske være et fingerpeg om at det først og fremmest er usikkerheden omkring implementeringen af de nye krav der fremkalder kritik og ikke så meget kravene i sig selv.

C-niveau i 1g – velfungerende begyndelse

"Hold på 28 elever (eller flere). Nogle af dem har haft faget som 4. prioritet eller har slet ikke forestillet sig at de skulle have dramatik. Lokaler som skal ryddes inden man kan komme på gulvet. Udstyr som skal slæbes rundt fra sted til sted. Bøger som har tidligere har fungeret godt kan ikke længere bruges uformidlet fordi eleverne går i 1g – og derfor yngre og mere uerfarne. Teaterure som må aflyses fordi der ikke kan samles elever nok. Portfolioer der er mangelfulde eller ligefrem tomme...og forude truer en eksamen som man ikke er helt fortrolig med - endnu", sådan lyder det værst tænkelige scenarium, og der er bestemt grund til at kæmpe for at få forholdene afklaret og forbedret.

Det er imidlertid mit indtryk fra den elektroniske evaluering af sommereksamen 2006, fra møder, kurser og henvendelser fra kolleger, at det mange steder går rigtig godt – alligevel.

Censorernes evaluering af sommereksamen på C-niveau 2006

Som et led i kvalitetssikringen og evaluering af de nye læreplaner kunne fagkonsulenterne ved sommereksamen 2006 ønske at få centrale elementer i eksamen belyst af censorerne. Der var 6 spørgsmål til censorerne i dramatik. For hvert spørgsmål havde censor 3 muligheder "tilfredsstillende" "nogenlunde tilfredsstillende" og "ikke tilfredsstillende". Desuden var der en rubrik til yderligere kommentarer og spørgsmål. Den blev heldigvis brugt flittigt.

25 censorer – tak til dem - besvarede spørgeskemaerne som jeg har sammenskrevet og drøftet i Fagligt Forum, med Dramatiklærerforeningens bestyrelse og med deltagerne ved de 4 møder om den nye karakterskala i eftersommeren 2006. Resultatet ses her:

1. Karaktergennemsnittet for de 25 hold blev 8,57 – et ganske pænt resultat.
2. Afviklingen af eksamen generelt: "ikke tilfredsstillende" (1), "nogenlunde tilfredsstillende" (4), **"tilfredsstillende" (20)**
3. Det fremsendte prøvematerialers fyldestgørelse 1*: "ikke tilfredsstillende" (1), "nogenlunde tilfredsstillende" (4) **"tilfredsstillende" (20)**
4. Eksaminandernes opfyldelse af de faglige mål: "ikke tilfredsstillende 2* (3), "nogenlunde tilfredsstillende" (5), **"tilfredsstillende" (17)**
5. Voteringen mellem censor og eksaminator: "ikke tilfredsstillende" (1), "nogenlunde tilfredsstillende" (1), **"tilfredsstillende" (23)**
6. Hvordan fungerede portfolioen?: "spørgsmål eller kommentarer 4* (13), (1), 1 hold har ikke arbejdet med portfolio!, **"tilfredsstillende" (10)/ med kommentarer som fx "rigtig godt"**

Af de indsendte evalueringer fremgår det således, at eksamen på C-niveau samlet set er forløbet med en klar vægtning af det tilfredsstillende. På to områder hersker der dog en usikkerhed som er tankevækkende og kræver opfølgning: det drejer sig om portfolioen og eksaminandernes opfyldelse af de faglige mål. Ikke helt overraskende da det er første gang målene skal testes og portfolioen inddrages.

"Elevernes evne til at opfylde målene" først: sammenligner man karaktererne med kritikken af målopfyldelsen, er der noget der tyder på, at censorerne (naturligt nok) måske har haft det gamle C-niveau som standard? Karaktererne afspejler imidlertid et middelniveau i den bedre ende (8,57), hvilket indikerer at censorerne mener at målene må være opfyldt på det rigtig godt niveau, så her afventer jeg dette års censorevalueringer og evt. andre reaktioner fra jer før jeg skrider til handling, det vil sige evt. ændringer i målene.

"Portfolioen": Det kan ikke undre nogen, at det netop er på denne front der hersker usikkerhed, og det er tydeligt at her skal der sættes ind med vejledning og videndeling. Det er allerede påbegyndt i og med at portfolioen blev et punkt på de møder jeg afholdt om den ny karakterskala, ligesom jeg i samarbejde med Dramatiklærerforeningen tager en ny møderunde i foråret (maj) 2007. De nye erfaringer vil derefter blive indarbejdet i den reviderede vejledning (1.7.2007).

Men først nogle af censorernes spørgsmål:

Spørgsmål: Må eksaminanderne sidde med teoretiske tekster der indgår i portfolioen?

Svar: Ja, de må i princippet have alt med, men det er ikke hensigtsmæssigt at slæbe alle materialer med – man må i hvert fald fraråde dem at bruge tid på at lede og læse op, da det ikke i sig selv er kvalificerende. Præsentationsportfolioen rummer ideelt set kun personligt tilegnet teori (herunder historie) og praksis. Altså overvejelser over teorier og praksis formuleret i elevens eget sprog.

Spørgsmål: Skal alle elever forholde sig til egen portfolio?

Svar: De skal ikke forholde sig til den, men de kan inddrage personlige overvejelser fra portfolioen over hvad de har lært gennem øvelser og spil (praksis), hvad de kan bruge teorien til, billedmateriale, som kan eksemplificere deres overvejelser over det perspektiv, som eksaminator har bedt dem om at fokusere på.

Ud fra censorernes kommentarer i øvrigt er det vigtigt at understrege at portfolioen er personlig – ikke privat og ikke fælles som fx hold- eller gruppebog, at der er forskel på proces- og præsentationsportfolioen, og at der ikke skal skrives "en masse". Nogle kommentarer drejer sig om, at eksamen "udsletter forskelle", fordi eleverne rabler det samme af sig om projektet. Det sidste tyder på, at portfolioen i det pågældende tilfælde ikke er personlig – ikke drejer sig om elevens egen rolle i projektet og måde at udfylde den overordnede idé på. Man kan med fordel fra dag 1 forberede eleverne på, at det er deres personligt tilegnede overvejelser de vil blive vurderet på. Logbogen er så det fælles grundlag for de personlige overvejelser

En censor formulerer sig sådan: "jeg synes, at det er svært at bedømme portfolioen". Det skal censor heller ikke, for den er elevens personlige mappe. Censor ser heller ikke rapporten på B-niveau (og nuværende valg-hold). En anden censor fremhæver, at når eleven inddrog billedmateriale, så fungerede portfolioen rigtig godt.

Og så til svarene på 4 andre spørgsmål vedrørende eksamen:

1. Hvorfor er der ikke forberedelsestid? Det er bl.a. for at gøre prøvetiden mindre omfangsrig for den enkelte – afpasse omfanget efter antallet af undervisningstimer på C-niveau, men eleverne har jo haft mulighed for at orientere sig i deres portfolio hjemmefra. Det kunne man måske præcisere over for dem: at en del af forberedelsen til samtaledelen af eksamen er en nøje gennemgang af præsentationsportfolioen. Man kan fx sige til dem, at de skal repetere og metareflektere på portfolioen.

2. Hvorfor må eleverne ikke samle tankerne? Eleverne **skal** have lov at samle tankerne, og en både smidig og klar overgang mellem de to dialoger kan anbefales. Der er ikke krav om, at man lægger et skriftligt spørgsmål foran eleven, men man må godt. Vejledningen fra august 2006 er blødt op med hensyn til spørgsmålene – der står ikke længere ”Gør rede for...”, men ”Giv eksempler på...”. Det betyder naturligvis fortsat at der skal være en sammenhængende forståelse i elevens perspektivering hvis den skal op på det udmærkede niveau – samlet set.

3. Kunne man ikke stikke dem perspektiveringstemaet på forhånd? Nej, for det er det eneste ukendte element i eksamen, men der er vel ikke kun 3-5 forløb at holde styr på, så hver elev kan forholdsvis let overskue hvad prøvegrundlaget er.

4. Hvordan skal eksamen foregå (præcisering) Elevtid og uddannelsesetid – det egentlige dramaarbejde. For ambitiøst? Glidende overgang fra 1. del af samtalen til 2. del. Her er der brug for en debat og efterfølgende afklaring. Læs fx indlæg på Skolekom fra HEP, Midtjys Gymnasium, inden du tager til regionalmøde.

B-niveauet – og SSO

Det skal blive spændende at følge de første eksaminer på dette niveau. Eksamen vil være velkendt for alle der har haft valgfag eller mellemniveau, men jeg har alligevel bedt om at få censorerne til at evaluere hvordan undervisningsbeskrivelse og rapporter fungerer ved eksamen på B-niveau. Ikke at censor skal se rapporten – endsige have den tilsendt – men fordi rapporten er sammenlignelig med portfolioen – på et højere niveau. For første gang har det været muligt at skrive SSO i dramatik hvis kursisten har valgt dette niveau. Der er ikke mange der har valgt at skrive i dramatik eller dramatik i samspil med et andet fag, og fra andre fag nikker de genkendende til det problem som vi også ser i dramatik: at kursisterne ikke er så trænede i disciplinen større skriftlige opgave som før reformen. Det problem vil naturligvis blive taget op i forbindelse med evt. nye ændringer af reformen.

I Fagligt Forum har vi drøftet følgende vejledning der evt. kan være en støtte for kursist og lærer indtil en evt. ændring bliver gennemført:

Paradigmatisk eksempel på opgaveformuleringer til SSO på hf

I. Område: Bertolt Brechts og Augusto Boals tanker om teatrets politiske funktion.

II. Vejledning af kursisten: Her kan læreren sætte det lidt mere skematisk op for kursisten hvilke tre taksonomiske niveauer der kræves:

1. Du skal **redegøre for** en (eller to) teori(er) – hvilken er du interesseret i? – Hvis eleven svarer Brechts ”episke teater” og Boals ”Forumteater”, er opgaven at indsnævre efter kursistens niveau.
2. Du skal **analysere og fortolke** en tekst/et scenario/en impro/et rollespil – **evt.** skal den munde ud i **et realisationsforslag** af en sekvens/en kort scene.
3. Du skal diskutere, dvs. forholde dig **diskuterende** eller **kritisk vurderende** til sagen.

III. Den endelige opgaveformulering kunne så lyde:

Med udgangspunkt i en redegørelse for centrale elementer i Brechts Verfremdungsteknik og Boals udtryk ”Stop! Det er magisk” ønskes en analyse og fortolkning af ”Den jødiske hustru” og en diskussion og vurdering af de to mænds syn på teatrets politiske funktion.

IV. Man kunne også lave en anden vinkel:

Med udgangspunkt i en redegørelse for Brechts Verfremdungsteknik ønskes en analyse og fortolkning af "Den jødiske hustru" samt et forslag til arrangement og scenografi for et lille teaters turnéopsætning. Desuden ønskes en diskussion og vurdering af Brechts betydning for Augusto Boal.

V. Eller en tredje:

Med udgangspunkt i en redegørelse for principperne i Augusto Boals "Usynlige teater" ønskes et forslag til scenario om unge kvinders brug af tørklæde i skolen og en diskussion og vurdering af denne teaterforms politiske gennemslagskraft.

VI. Området kunne være et hvilket som helst andet (fx Devising, viewpointteknik, performanceteater, fortælleteater, liverollespil). **Princippet er det samme.**

VII. Flerfaglige områder: Dansk dramatik i 90'erne og Stanislavskij (da/dr); Betty Nansen Teatrets integrationsprojekt Contact og Jeremy Wellers Grassmarket Project (en/sa/dr);

Hvis man går ind i vejledningen - under eksempler på spørgsmål til den perspektiverende del af eksamen på C-niveau (portfolio-delen) eller spørgsmål til den analytiske del af eksamen på B-niveau - ligger der ideer til andre områder. Hvis de skal gøres til opgaveformuleringer i SSO, skal de naturligvis rumme de tre taksonomiske niveauer som nævnt ovenfor og tilpasses kravene til SSO på HF og den konkrete kursist.

Konkluderende optimisme

Det har været 2 arbejdsomme år med reformen – også for dramatiklærerne. Jeg møder dog fortsat meget engagement og energisk initiativ hos de kolleger som jeg er i kontakt med – og det er mange. Det betyder formentlig noget at vi underviser i et fag der er karakteriseret ved at arbejde med nye måder at gøre tingene på og at der er en rigtig god stemning når vi mødes og videndeler. Også de kritiske røster vedrørende portfolioen som grundlag for 2. del af eksamensdialogen hilses velkommen. Der er ikke nogen del af læreplanen, der er hellig eller urørlig, så lad os diskutere alle dele.

For det er jo det vi gør: Det er på den enkelte skole, i de regionale netværk, gennem Dramatiklærerforeningen og på fagets hjemmeside at de gode ideer til dramatikundervisningen skal udvikles og spredes - til glæde for fagets lærere og elever.

Noter til spørgeskemaet:

1* Spørgeskemaet er ikke helt klart her - derfor usikkerhed. Det er ikke muligt at afgøre om det er undervisningsbeskrivelserne. Andet SKAL jo ikke fremsendes.

2* gennemsnittene for de tre hold var 5(2 selvstuderende), 8,7 og 9,0. Det lyder jo umiddelbart tilfredsstillende.

3* gennemsnittene er her: 7,42, 8,6, 8,8, 8,8 og 8,5

4* De tilkendegiver således ikke om de finder portfolioeksamen tilfredsstillende eller ej, men de stiller spørgsmål.